

OBNOVA ZGRADA U POVIJESNOJ JEZGRI DUBROVNIKA

U napadu na Dubrovnik tijekom 1991. godine teško je stradala i povijesna jezgra Dubrovnika. Projektima su oštećena 382 stambena, 19 sakralnih i desetak javnih objekata. Od projektila je oštećeno više od 70 posto krovova. Zapravo od 490 građevina u staroj gradskoj jezgri gotovo da nema ni jedne koja nije pretrpjela neko oštećenje. Najteže je oštećeno devet zgrada pogodjenih zapaljivim projektilima. Od njih su uglavnom ostali samo nagorjeli vanjski zidovi u cijeloj visini te stubišta i poneki nosivi zid u prizemlju, a uništeni su izvorni dijelovi interijera, štukaturni ukrasi i oprema. Od tih zgrada sredstvima ondašnjeg Ministarstva razvitka i obnove obnavljano je od 1997. godine 7 palača u vrijednosti od 17 milijuna kuna. Tijekom 1998. dovršene su dvije zgrade, dio je obnovljen do kraja 1999., a preostale će biti dovršene do lipnja 2000. godine. Istodobno su obnovljeni i stradali krovovi u povijesnoj jezgri, kojih je prema procjenama bilo oštećeno više od 70 posto, a najčešće su stradale i osjetljive drvene konstrukcije. Do sada je na sanaciju krovova utrošeno gotovo 4 milijuna kuna i obnovljeno ih je više od polovicu.

Ratna su stradanja Dubrovnik pogodila u trenutku kada još do kraja nije bila završena obnova od katastrofalnog potresa 15. travnja 1979. Do tada je bilo obnovljeno 35 posto oštećenih građevina, uglavnom zgrada javne namjene, ali je sada obnova ratom stradalih i oštećenih zgrada dobila prednost. Određena sreća u nesrećama koje su sukcesivno pogađale Dubrovnik posljednjih nekoliko desetljeća bila je u tome što potres koji je 5. rujna 1996. godine pogodio Ston i Dubrovačko primorje nije ovom gradu nanio nikakva nova oštećenja. Inače Dubrovnik se od 1979. godine nalazi pod zaštitom

RENOVATION OF BUILDINGS IN THE HISTORIC CORE OF DUBROVNIK

Almost all roofs in the old urban core of Dubrovnik were damaged by missile fire. The heaviest damage was inflicted on 9 palaces hit by fire-causing missiles. These valuable mostly baroque-style buildings have been renovated over the past several years, and this effort is to be completed by June 2000. During the same period, all damaged roofs have been repaired. When restoring plasticity to stone surfaces, it proved difficult to find original stone material from Korčula island, so that the stone from Brač was used instead. Most of the currently renovated palaces are situated in the street called Ulica od puča, and one of the fire-damaged palaces, also undergoing renovation, is located on Stradun near the Franciscan monastery.

UNESCO-a, na temelju Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (The World Heritage Convention).

U razgovoru sa Juricom Carićem, dipl. ing. arh., iz *Carić projekta* u Dubrovniku, nadzornim inženjerom za obnovu stare gradske jezgre u Dubrovniku u ime Zavoda za organizaciju građenja IGH iz Zagreba, saznali smo mnogo o problemima koji prate obnovu, prvenstveno obnovu spaljenih zgrada. Dubrovnik je građen od kamena s korčulanskog arhipelaga. Mali privatni kamenolo-

mi iz kojih se prije vadio kamen za gradnju građevina u Dubrovniku danas su uglavnom zapušteni i bez potrebne opreme i mehanizacije. Iako je iz njih moguće dobiti ponešto kamene građe, to je za obnovu Dubrovnika nedovoljno pa se korčulanski kamen rabi samo za najreprezentativnije objekte. Za one manje izložene objekte, a a njima pripadaju spaljene palače, rabi se brački kamen koji kakvoćom ne zaostaje za korčulanskim, a sretna je okolnost što na Braču ima mnogo klesara sposobnih da uspješno restauriraju oštećenu kamenu plastiku.

Palače koje se upravo obnavljaju označene u planu stare gradske jezgre

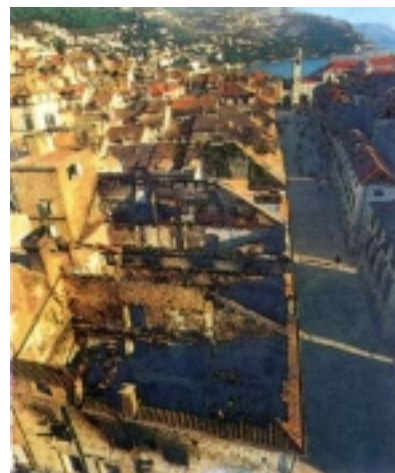
Požar palače u ulici Od Sigurate 2

Mnogo je problema bilo s nabavom *kupa kanalicica* za brojne oštećene krovove u gradskoj jezgri. Nekada su se te kupe proizvodile u Kuparima (odatle im i ime), a sada je bilo potrebno pronaći novog proizvođača. Pronađen je 1993. godine u Bedekovčini gdje se sada proizvode dvije vrste *kupa kanalicica* - "dubrovnik" i "libertas", s kojima su pokriveni svi oštećeni dubrovački krovovi. Od starih se jedno razlikuju po težini. Nekadašnje su kupe težile 7,5 kg, a sadašnje samo 3 kg. Zanimljivo jest da je kao kalup za te kupe služila natkoljenica radnika, o čemu svjedoče dlake pronađene na starim *kupama kanalicama*.

S ing. Carićem obišli smo obnovljene palače i palače koje se još obnavljaju. Najprije smo posjetili tek obnovljenu palaču u ulici Od Sigurate 2, s koje su se upravo skidale skele, smještenu na zapadnom kraju Straduna u blizini franjevačkog samostana. To je bez sumnje najpoznatija građevina stradala u ratnim napadima na Dubrovnik. Zapravo je slika s požarom te zgrade i obišla svijet, a prazni nagorjeli zidovi te i susjedne zgrade u ulici Od Sigurate 1 bili su uočljivi i u posebnom broju *Građevinara* koji smo 1991. godine posvetili ratnim stradanjima Dubrovnika.

Objekte su zgrade i ona u ulici Od Sigurate 1 (nazvane i *Festivalskom palačom*) i ulici Od Sigurate 2 građene u baroknom stilu nakon potresa 1667. godine prema nacrtima arhitekta Giulia Cerrutija na sjeverozapadnom dijelu Straduna (Place). Čak se smatra da je zgrada u ulici Od Sigurate 1 jedna od prvih privatnih građevina potaknutih dekretom Senata iz 1668. godine. To su dvokatnice stambene namjene na katovima i trgovačke u prizemlju, a fasade im karakteriziraju kamene istake prozora i vrata sa svodovima. Zapaljivi je projektil najprije pogodio palaču u ulici Od Sigurate 2, a požar se potom proširio na susjednu palaču. Kao *Festivalska palača* ta je zgrada obnovljena među prvima u Dubrovniku, palača u ulici Od Sigurate 2 počela se obnavljati u listopadu 1998., a obnova je dovršena krajem prosinca 1999. godine. Zgradu su obnavljale *Hrvatska gradnja* d.d. i *Srd* d.d. iz Dubrovnika.

Dvije susjedne male dvokatne zgrade - u Zlatarićevoj ulici 9 i Čubrano-vičevoj ulici 8 također su nastale nakon velikog potresa 1667. godine, ali rekonstrukcijom prijašnjih zgrada. Funkcija im je bila komercijalna, a trgovci ili zanatlije stanovali su na

Spaljene palače na Stradunu

katovima. Elementi skulptura uokolo prozora nastali su najvjerojatnije u 15. i 16. stoljeću. Objekte su zgrade potpuno uništene vatrom, a obnovljene su u 1998. godini. Zgrade je obnovio *Građevinar-Queline* d.d. iz Dubrovnika po projektima *APZ* d.d. iz Zagreba.

Palača u ulici Od puča 16 građena je također nakon velikog potresa, na mjestu nekoliko srušenih zgrada originalni zidovi kojih su diktirali poseban raspored s malim vestibulom i stubištem. Na prvom katu nalazio se balkon s lijepo izrađenom željeznom ogradom, a jedino su bili

Obnovljeni i stari dio kamenih prozora palače u ulici Od sigurate 2

sačuvani svodovi i kameni nadvratnici nad jednim vratima. Projekte obnove izradio je *Alfa plan* d.o.o., a radove je izvodio *SIG* d.d. iz Splita. Radovi su završeni 1997. godine. Palača *Sorkočević* u ulici Miha Pračata 6 građena je krajem 17. ili početkom 18. stoljeća, a njezin nepravilan oblik prati plan prijašnje palače na kojoj je izgrađena. Unutrašnja dekoracija ima mnogo baroknih elemenata, posebno u predvorju i na stubištu. Od požara su bili sačuvani dio stubišta, kameni ornamenti i štukaturna dekoracija. Palača je obnovljena krajem 1999. godine prema

Obnova dubrovačkih krovova

Projekte obnove izradio je *Arhitekt* d.d., a radove izvodi Dom izgradnja d.o.o. iz Dubrovnika. U ovoj smo zgradi razgledali sve radove i interijere, uključujući i radove na krovu koje se upravo počinje obnavljati.

Sada se još obnavljaju i palače u Ulici sv. Josipa 1 (Palača Martinušić) i Od puča 11 u blizini, a njihova će obnova također biti završena u lipnju 2000. Palača u Ulici sv. Josipa 1 jest dvokatna renesansna građevina za koju se pretpostavlja da je građena krajem 16. stoljeća. Smješ-

tena je na uglu ulice Od puča i Ulice sv. Josipa u kojoj se nalazi glavni ulaz, dok su trgovački prostori smješteni u ulici Od puča. Obje fasade imaju velike pravokutne prozore, koji su jednaki na oba kata. Palača se po proporcijama i dekoraciji svrstava među najljepše primjere renesansnih građevina u Dubrovniku, a u prizemlju su od požara sačuvani elementi skulptura. Prema projektima *GPZ* d.d. iz Rijeke zgradu obnavljaju *Srd* d.d. iz Dubrovnika i *Gradevinar-Queline* d.d., također iz Dubrovnika.

Palaču Od puča 11 po projektima *Grading projekta* d.o.o. iz Splita obnavlja *GP Dubrovnik*. Ta je trokatna palača također građena nakon velikog potresa 1667. godine na tri srednjovjekovne parcele različitih dimenzija, što diktira njezin trodijelni raspored. Simetrija se ipak može uočiti na prozorima na pročelju, a središnja vrata s prozorom ukrašena su balustradama. Predvorje i stubište smješteni su u središtu palače, stubište s lukovima vodi do gornjih katova. Na zidovima su pronađeni tragovi fresaka. Projektil je uništio pročelje na drugom i trećem katu, dio zidova na prvome katu i u prizemlju je sačuvan, a vidljivi su i ostaci zidnih slika.

B. Nadilo

Obnovljena palača u ulici Od puča 16

projektima *Arhitekta* d.d. iz Dubrovnika, a radove je izvodio *GP Dubrovnik* d.d.

Palača *Dordić-Maineri* smještena je na uglu Široke ulice i ulice Od puča. Ta impozantna barokna zgrada, građena također nakon potresa 1667. g., nastala je na uglu dviju glavnih trgovačkih ulica, što je rezultiralo brojnim trgovačkim svodovima i vratima u prizemlju. Oblikom je pomalo neobična za zgrade u Dubrovniku, posebno u svom mansardnom dijelu. Požar je uništio polovicu zgrade u kojoj je bilo zanimljivo stubište s jonskim stupovima. Zgrada će biti obnovljena do lipna 2000. godine.

Skele na palači na uglu Široke ulice i ulice Od puča